

Literatuur

D. A. BANNERMAN: *The Birds of the British Isles*. — OLIVER & BOYD, Edinburgh en Londen, 1963, Vol. XII, xiii en 443 blz., 31 platen in kleurendruk. Prijs 63 S.

In dit slot-deel komen eerst de Stercorariidae aan de orde. Voor de Grote Jager handhaaft de auteur de genusnaam *Catharacta* (contra de Checklist van 1952). Bij alle 4 soorten nam Prof. Wynne-Edwards van de Universiteit van Aberdeen in aparte hoofdstukken de behandeling van de pelagische verbreiding op zich. Bij de Kleinste Jager meent schr. het niet bekend zijn waar deze soort in de eerste 3 maanden van het jaar regelmatig voorkomt, te kunnen verklaren door de lange duur van de ontwikkeling van de verlengde staartveren na de herfststui, waardoor de identiteit in deze periode niet is vast te stellen.

Dan volgen de Alcidae. Bij *Alca torda* bespreekt Sir Landsborough Thomson de trek, grotendeels op basis van de ringresultaten en stelt daarbij vast, dat de conclusies in zijn desbetreffend rapport van tien jaar geleden geen grote wijziging behoeven. Uitgebreid wordt ook ingegaan op de uitgestorven Reuzenalk, waarvan het laatste Britse exemplaar ca 1840 werd gedood op een eiland van de St. Kilda-groep. Bij de Zee-koet zijn 2 kaarten overgenomen uit de Proceedings van de Zool. Society, met percentagevermelding van de gebrilde variatie in de kolonies op en buiten de Britse eilanden, alsmede een lijst van recente ringresultaten met Britse Zeekoeten. Van de op Frans Jozefland broedende vorm *polaris* van de Kleine Alk, met duidelijk grotere vleugel dan de nominaatvorm, is één Britse vondst bekend.

Op een lijst van Britse Papegaaiduikers, geringd tussen 1927 en 1960, komt één terugmelding uit ons land voor. Daarna volgt, conform de door Hartert gebezigde volgorde, de behandeling van de Rallidae. Bij de Kwartelkoning bespreekt Mr. Norris de achteruitgang, waarnaar hij 25 jaar geleden reeds een onderzoek instelde; volgens hem zet dit proces zich ook thans op de Britse eilanden nog steeds voort. Het Porseleinhoen wordt tegenwoordig slechts zelden als broedvogel aangetroffen, wat wordt toegeschreven aan drainage van voormalige broedgebieden. Van de N. Amerikaanse Sora Ral (*Porzana carolina*), die 5x werd aangetroffen op de Britse eilanden en 1x op een schip 100 mijl ten W. van Ierland, is een plaat in kleurendruk opgenomen, terwijl de tekst grotendeels werd verzorgd door Mr. Randall uit Canada. Klein en Kleinst Waterhoen zijn op de Britse eilanden slechts toevallige gasten.

Voor de eerste soort citeert de auteur vooral de publicatie van K. Bauer in *British Birds* (53: 518); bij het Kleinst Waterhoen nam hij een groot gedeelte over van de publicatie van J. A. F. Koridon over een broedgeval in het Zwarte Meer (zie *Limosa* 32: 117), daarop geattendeerd door Dr. G. A. Brouwer. Bij de Waterral vermeldt schr. ook de in 1930 door Salomonsen beschreven vorm van IJsland (*hibernans*) als wintergast in Ierland en Schotland (Fair Isle). Verder is ook het Amerikaanse Purperhoen *Porphyryla martinica* opgenomen, naar aanleiding van een in 1958 op een der Scilly-eilanden uitgeput aangetroffen voorwerp, alsmede het Afrikaanse Purperhoen *Porphyryla alleni*, waarvan in 1902 een ex. levend gegrepen werd op een vissersboot voor de kust van Suffolk. — Tenslotte volgen de Hoenderachtigen, te beginnen met het ruim een eeuw geleden in Schotland weer ingevoerde Auerhoen. Bij het Korhoen verwerpt schr. in een voetnoot de handelwijze van Voous in diens Atlas, waar deze het genus *Lyrurus* onderbracht bij *Tetrao*, alleen op grond van de bewezen vruchtbaarheid van het zgn. Rakkelhoen, de bastaard tussen Korhaan en Auerhen. Van het Britse Moerassneeuwhoen zijn 3 platen opgenomen, waarbij ook een van de drie voornaamste variëteiten. Zeer mooi zijn de 2 platen van het Schotse Alpenseuwhoen, resp. in zomer- en winterkleed, aan welke vorm niet minder dan 26 blz. zijn gewijd.

Bij het hoofdstuk over de Fazant bevindt zich tevens een reproductie van een gedeelte van de vermaarde mozaïkvloer in de Romeinse villa te Woodchester, Glos., waarop onder meer een ringfazant is weergegeven. — Bij de Patrijs wordt ook de vorm

Perdix perdix sphagnetorum uit het N.O. van ons land en het aangrenzende Duitse gebied kort vermeld. Bij de Rode Patrijs wordt uitvoerig ingegaan op de verschillende importpogingen sedert het einde van de 18e eeuw, waarvan die in Engeland en Wales wel, maar die in Schotland geen succes hadden. De Kwartel is op de Britse eilanden aanzienlijk in aantal achteruit gegaan, maar de stand is ook daar, evenals elders, aan fluctuaties onderhevig. — Na de behandeling van de soorten volgen eerst een drietal appendices, waarvan de eerste een opsomming geeft van nieuwe (sub-)species, toegevoegd aan de Britse lijst sinds het verschijnen van het Handbook of British Birds, die nog tijdig in het betreffende deel van Bannermans werk konden worden ingelast. Het tweede appendix geeft die nieuwe (sub-)species, waarvoor dat niet meer mogelijk was en waarop hier nu kort wordt ingegaan. Afgezien werd van het vermelden van nieuwe gegevens over zeldzame soorten, daar volgens lange ervaring van de auteur dergelijke aanhangsels zeer zelden worden gelezen en dit dus slechts een verspilling van energie zou zijn. Het derde appendix tenslotte betreft de befaamde kwestie van de „Hastings rarities”, de zeldzaamheden, die jaren geleden als afkomstig uit het gebied van het Hastings-Romney Marsh van Sussex en Kent werden aangemerkt, maar waarvan men achteraf de betrouwbaarheid zeer aanvechtbaar achtte. Dit stuk, waarop ref. hier niet nader in zal gaan, was al afgedrukt vóór de besluiten van het British Records Committee in *The Ibis* waren bekend gemaakt, op een kort postscriptum na. — Het boek wordt besloten met een vergelijkende lijst van Wels-, Iers- en Schots-Keltische vogelnamen en met Indices van resp. de wetenschappelijke en Engelse vogelnamen uit alle delen tezamen. —

Precies tien jaar na de gelijktijdige verschijning van de beide eerste delen zag dit 12e deel het licht, een geweldige prestatie bij dit meer dan 4300 paginae omvattende standaardwerk met totaal 387 platen in kleurendruk, vooral als men zich realiseert welk een zeer omvangrijke correspondentie met ornithologen uit vele landen in en buiten Europa de auteur moet hebben gevoerd voor en tijdens de samenstelling van de tekst van iedere „essay”. Het zijn steeds uiterst verzorgde verhandelingen, waarin kleine drukfoutjes tot de hoge uitzondering behoren en waarvan het lezen altijd weer een groot genoegen is.

Voor besprekingen van de andere delen, zie de Bijlage van *Limosa* 26, no. 3—4; 28, no. 1—2 en no. 3—4 en 29, 1—3; voorts *Lim.* 30: 239; 32: 84; 33: 70; 34: 286; 35: 180 en 36: 125.

C. G. B. ten Kate.

M. SCHONWETTER: *Handbuch der Oologie*. — Akademie-Verslag, Berlin. Afleveringen 3—8. Prijs DM 9,50—10.50 per aflevering.

In *Limosa* 34, p. 287 heb ik de eerste twee afleveringen besproken. In de afleveringen 3 tot 8 volgen na het restant van de Anseriformes de Falconiformes (met een plaat met 8 afbeeldingen van tot dusver onbekende eieren uit de coll. Kreuger), de Galliformes, Gruiformes, Charadriiformes, Columbiformes en het begin van de Psittaciformes. Aan mijn eerste beschouwing behoef ik weinig toe te voegen; het werk is voor elke oöloog, die zich voor meer dan de plaatselijke oölogie interesseert, onmisbaar, terwijl ook de algemene beschouwingen voor de meer algemeen georiënteerde ornitholoog veel waardevols bevatten. Dat er bovendien nog veel te achterhalen is, blijkt uit het feit, dat van de 842 species en subspecies van de Columbiformes slechts over 318 gegevens bekend zijn!

W. Ph. J. Hellebrekers.